

לתגובות הערות: שלח 054-888199

זמני ת"א:

פְּנִימֵת הַשָּׁבֶת: 16:47

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 17:47

ר"ת: 18:21

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 385 25.1.2019 - ימי שבט תשע"ט

וְהָיָה שְׁמֵיךָ לָנוּ
צְדִיקִים וְבוֹא בָנוּ

פְּרִשְׁת - יִתְרוּ

בנים נאמנים - הרב אפרים שרבני שליט"א (עלון 'מחנה אפרים')

התורה הקדושה מספרת, שלאחר שיתרו מתגייר, הוא עושה את כל הדרך ממדיין עד מדבר סיני כדי לראות את עם ה', וכדי להסתופף בצילו של חתנו משה רבינו, רועה האומה היהודית. משה רבינו עורך לו כבוד גדול לעיני כל ישראל ונותן לו את התואר: "וְהָיִיתָ לָנוּ לְעֵינָיִם". אך ברגע שהגיע הזמן שמשה רבינו היה צריך לעלות אל הר סיני ולהוריד לעם ישראל את התורה, מספרת התורה: "וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה אֶת-חֲתָנּוֹ וַיֵּלֶךְ לוֹ אֶל-אֲרָצוֹ" - משה רבינו מלווה את חמיו 'לשדה התעופה', הוא כבר לא מבקש ממנו להישאר.

ושואל המדרש למה? למה לא נתת לחמויך את הזכות לעמוד למרגלות הר סיני ולראות מה שעין לא ראתה? למה? עונה המדרש, אמר הקב"ה, יתרו אינו יכול להיות חלק מזה, כי בזמן שבניי היו משועבדים בטיט ולבנים, היה יתרו יושב בתוך ביתו בבטחה והשקט והיאך יבוא לראות בשמחת התורה עם בניי? - הבנים שלי 'עברו' הרבה כדי לקבל את התורה, קשיים, נפילות, מכאובים, מי שישב 'דגל על רגל' אינו יכול לקבל את התורה. חלק מקבלת התורה, חלק מעבודת ה', זה דרך פיתולים ותלאות, דרך קשיים, כך למדונו חז"ל, שטוב אמיתי נקנה רק על ידי יסורים.

ומפרש ר' אברהם אבן עזרא (פרשת ראה) את הפסוק: "בְּנִים אַתֶּם לֵה' אֱלֹקֵיכֶם" - שאוהב אתכם הבורא יתברך יותר מאב לבן, ושתהיו לו אתם לבנים, שאם לא תבינוהו, תסמכו עליו, כמו שלא יבינו הבנים הקטנים ויסמכו על אביהם. אלו סימנים של בן אמיתי. שגם אם יש ימים שאתה לא מבין את המהלכים שלו, לא מבין לאן הוא 'חותר', ימים בהם אתה שואל את עצמך: "למה אין לאישה עדיין פרי בטן?", "למה עדיין לא מצאתי את השידוך שלי", שברגעים הללו תאמר לקב"ה: אני סומך עליך. לזה ייקרא בן, אלו סימפטומים של בן! יהודי שמצהיר אמונים לקב"ה, אלו סימנים של נאמנות, רק השעות הללו הן האינדיקציה לדעת כמה אנחנו שלו, רק השעות האלו הן אמות המידה לידע כמה ק"ג של אמונה יש לנו.

וְכֹתֵב הַמְּסִילֵת יִשְׂרָאֵל; כְּמוֹ שֵׁשׁ מִצְוֹה לְהִנִּיחַ תְּפִלִּין וְיֵשׁ מִצְוֹה לְשִׁמּוֹר שַׁבֵּת, יֵשׁ מִצְוֹה לְעִמּוּד בְּנִיסוּיוֹ! כְּשֵׁשׁ קוֹשֵׁי, כְּשֵׁשׁ מְרִירוֹת, יֵשׁ מִצְוֹה לֹא לְהִשְׁבֵּר, יֵשׁ מִצְוֹה לְהִיּוֹת בֵּן, לְהִיּוֹת אִתּוֹ עַד הַסּוּף.

אֹמֵר הַזּוֹהַר הַקְּדוֹשׁ, כֹּה־הִיא דוֹד הַמֶּלֶךְ, וְכֵמוֹ שֶׁהוּא מַעֲיֵד בַּתְּהִלִּים: "אֲזַכְּרָה נְגִינָתִי בְּלִילָה" - הַלִּילָה מִסְמַל זְמַנִּים שֶׁל חוֹשֶׁךְ, זְמַנִּים שֶׁל קִדְרוֹת, זְמַנִּים שֶׁל מְרִירוֹת. וְעַל כֵּן אֹמֵר הַזּוֹהַר, שֶׁגַם בְּשַׁעוֹת הַקְּשׁוֹת וּמִצְוֹת הָעֵינִים שֶׁל דוֹד, הוּא הִיא קָם לְשַׁבַּח אֶת הַמֶּלֶךְ.

וּמְסוֹפֵר עַל הַחֲזוֹן אִישׁ, שֶׁפַּעַם אַחַת נִכְנַס אֵלָיו אָדָם בְּשָׁנוֹת הַשִּׁשִּׁים לַחֲיָיו וְהֵרַב עִמּוֹד לִפְנֵי מְלֹא קוֹמָתוֹ. תְּלַמִּידָיו הָיוּ תַּמְהִים הַיָּאֵךְ זֶה שֶׁהֵרַב עוֹמֵד מְלֹא קוֹמָתוֹ לְאָדָם מִן הַשּׁוֹרָה, וְהִיא הַדְּבָר לִפְלֵא. כְּשִׁסִּים הֵרַב לְשׁוֹחַח אִתּוֹ, מִיַּד שְׁאַלוּהוּ: "מָה זָכָה אָדָם זֶה שֶׁהֵרַב רוּחַשׁ לוֹ כֹּל כִּךְ הֵרַבָּה כְּבוֹד?"

עֲנָה לָהֶם הֵרַב: "דַּע, אָדָם זֶה חוֹלָה לֵב וְסוֹבֵל נוֹרָאוֹת, אֵךְ מִצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין, לֹא מִתְלוֹנֵן, לֹא מִתְמַרְמֵר, אִם הֵייתֶם יוֹדְעִים כְּמָה הוּא אֶהוֹב לִפְנֵי הַקַּב"ה גַּם אַתֶּם הֵייתֶם עוֹמְדִים לִפְנֵי!" רַק אִם אֲנַחְנוּ גַּם נִפְנִים, רַק אִם אֲנַחְנוּ גַּם נִבִּין, נִקְבֵּל זְוִיּוֹת וְהִיבֵט אַחֵר בְּכָל תְּהַלּוֹכוֹת הַחַיִּים הָאוֹפְפוֹת אוֹתָנוּ, הַכֹּל יִהְיֶה בְּצַבֵּעַ אַחֵר, רַק אִם נַחֲיָה אֶת מָה שְׁכּוֹתֵב בְּסִפְרֵי 'דַּעַת חֲכָמָה וּמוֹסֵר', שְׂאִם יִנְיָחוּ עַל כַּף הַמְּאֻזְנִים אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁעֲשִׂינוּ בְּלֵי צַעַר, וּמַעֲשֵׂה קֶטֶן עִם צַעַר הוּא יִכְרִיעַ אֶת כּוֹלָם, פְּעוּלָה קִטְנָה בְּזִמְנֵן שֶׁל מְרַמֵּר, בְּזִמְנֵן שֶׁל תְּסַכּוֹל, תּוֹפֶסֶת מִקּוֹם יוֹתֵר מִכָּל חֶסֶד אוֹ מִצְוֹה אַחֵרָת, אֲנַחְנוּ נִהְיֶה אַחֵרִים, כִּי רַק שֵׁם נִיכָר עָלֶיךְ שְׂאֵתָה בֵּן, שְׂאֵתָה לְעוֹלָם לֹא עוֹזֵב.

מֹשֶׁה רַבֵּינוּ פּוֹנֵה לִקְב"ה וּמִבְקֵשׁ: "הוֹדְעֵנִי נָא אֶת דְּרָכְךָ וְאֶדְעֶךָ" - רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי רוֹצֵה שְׂתַּגְּלָה לִי אֶת הַדְּרָכִים שֶׁלְךָ, אֲנִי רוֹצֵה לְהַצִּיץ 'מֵאֲחֹרֵי הַקְּלַעִים', לְדַעַת לְמָה זֶה קֶשֶׁה לוֹ וְזֶה קָל לוֹ, זֶה עִם פְּרִנְסָה וְזֶה עִם אֲבִטְלָה, לְמָה לִזְה 'תִּיקוֹן' כֹּה־וְלִשְׁנֵי 'תִּיקוֹן' אַחֵר. וְעוֹנֵה לוֹ הַבּוֹרָא יִתְבַּרֵךְ: "וְרֵאִיתָ אֶת אֲחֵרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ" - אֲנִי אֲתוֹן לְךָ לְרֵאוֹת אוֹתִי רַק מֵאַחֲרָה, אֵךְ לֹא מִלִּפְנֵים. מָה הִיא שֵׁם? אִיזוֹ מִן תְּשׁוּבָה הִיא זֶה? אֶת הַתְּשׁוּבָה הַזֹּו

פַּעֲנַח רַבֵּינוּ בַּעַל הַחֲתָם סוֹפֵר זַצ"ל וְהַסְבִּיר, לְפַעֲמִים יֵשׁ תְּמוֹנוֹת לֹא מוֹבְנוֹת, תְּמוֹנוֹת שְׂאִין לָנוּ בְּהֵם תְּפִיסָה, כְּמוֹ 'מִגִּילַת אֶסְתֵּר', מִגִּילָה עִם כֹּל כִּךְ הֵרַבָּה שְׂאֵלוֹת. שֵׁם מְסוֹפֵר עַל אֶסְתֵּר, יִלְדָה מִבֵּית יַעֲקֹב, צְנוּעָה וְצַדִּיקָה, שְׁנַלְקַחַת בַּעַל כּוֹרְחָה לְבֵית הַמֶּלֶךְ, וְאֵף אַחַד לֹא מִבִּין לְמָה, לְמָה דוּוֹקָא הַצַּדִּיקָה הַזֹּו צְרִיכָה לְעַבּוֹר טְלַטְלָה כּוֹז, 'לְמָה זֶה מִגִּיעַ לָהּ? וְלְמָה הַשּׁוֹנָא הַגְּדוֹל בִּיּוֹתֵר שֶׁל תּוֹרַת יִשְׂרָאֵל, הַמִּן הַרְשַׁע, כָּל מִקּוֹם שְׂמַנִּיחַ אֶת יָדוֹ הוּא מְצַלִּיחַ, לְמָה אוֹתוֹ אֵתָה לֹא עוֹצֵר רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם? לְמָה הוּא מְחַיֵּד יוֹתֵר מִכּוֹלָם?

אֹמֵר הַחֲתָם סוֹפֵר, הֵרַבָּה שְׂאֵלוֹת הֵינּוּ, אֲבָל כְּשֶׁהִגִּיעַ הַרְגַע, כְּשֶׁהִגִּיעָה הַשַּׁעָה, בְּאוֹתוֹ רִגַע הַכֹּל נַעֲשֶׂה כֹל כִּךְ בְּרוּר, לְפַתַע מְבִינִים לְמָה דוּוֹקָא הַיִּלְדָה הַזֹּו נִבְחָרָה, לְמָה הַמִּן הַעֲפִיל לְפַסְגוֹת וְכו', הַכֹּל כְּדִי לְבַנּוֹת מִגִּילָה שְׁלִימָה שֶׁל הַשְּׂגַחָה שְׁקוֹרָאִים לָהּ 'מִגִּילַת אֶסְתֵּר'. וְאִז כְּשֶׁמִּסְתַּכְלִים אַחֲרָה, לְפַתַע רוֹאִים אִיךְ כָּל סִימְנֵי הַשְּׂאֵלָה נִהְפְּכִים לְתְּשׁוּבוֹת נְפִלְאוֹת, לְמָה דוּוֹקָא אֶסְתֵּר, לְמָה הַמִּן עוֹלָה, לְמָה הַמֶּלֶךְ לֹא יֵשֵׁן וְלְמָה מְרַדְכֵי לּוֹבֵשׁ שֶׁק וְאִפְר וְלְמָה וְלְמָה? הַכֹּל לְפַתַע כֹּל כִּךְ יִפָּה, אִיזוֹ אִיזוֹ צִיּוֹר יִפָּה! שְׁנָה שְׁלִימָה שֶׁל 'קוֹשִׁיוֹת' עַל הַבּוֹרָא יִתְבַּרֵךְ, אֵךְ בְּסוּף הוּא תְּמִיד צוֹדֵק. כִּךְ אֹמֵר הַקַּב"ה לְמוֹשֶׁה, לְהַבִּין אוֹתִי יִהְיֶה לְךָ קֶשֶׁה, "וְרֵאִיתָ אֶת אֲחֵרֵי", אֵךְ לְאַחֵר זְמַן כְּשֶׁתְּסַתְּכַל אַחֲרָה, אֵתָה תְּרַאֵה 'פְּאוּזֵל' יִפָּה וּמְסוֹדֵר.

מספרים על הרב מרדכי שולמן זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקה, שכשנולדה בתו, היא נולדה עם יבלת גדולה מאוד מאחורי האוזן, דבר זה היסב צער גדול מאוד לרבנית, אף על גב שהדבר לא היה ניכר כל כך לעין, בכל זאת, מי שהיה מתעמק היה רואה את האבצס. היא דרשה ברופאים, אך לאחר סדרת בדיקות הם אבחנו שאין באפשרותם להסיר את היבלת וכנראה שהילדה תצטרך להתמודד איתה גם בשנים הבאות.

לאחר שנים, בימי המלחמה, נכנס קצין גוי לביתם, חטף את הילדה וטען שהיא ביתו. אחד האחים שלה לבש עוז ורץ אחר הקצין, אף שידע שדמו בראשו. הוא הגיע עד המפקדה ועמד על כך שיחזירו את אחותו, הקצין התעלם מהטענות והצעקות ואיים להורגו. לפתע הגיח המפקד והודיע לבחור: "יש לך הזדמנות אחת להוכיח שהיא אחותך, אם תתן סימן מובהק שהיא אחותך, קח אותה, אך אם אין לך, פה זה נגמר והיא עולה יחד עם הקצין לרכב". אמר האח: "יש לה יבלת מאחורי האוזן". בדקו ומיד החזירו לו את אחותו. מי היה מאמין שכבר לפני עשרים שנה ליבלת הזו היה תפקיד, להחזיר את מי היה מאמין שכבר לפני עשרים שנה ליבלת הזו היה תפקיד, להחזיר את הילדה לאמא שלה. "א-ל אַמוֹנָה וְאִין עוֹל צְדִיק וְיֵשֶׁר הוּא". ה' יזכנו להיות בנים נאמנים, אכי"ר. שבת שלום עם ישראלו אפרים שרבני.

כָּל הַנֶּגַע בְּהָר מוֹת יוֹמֵת (יט,יב)
אומר רבנו 'החפץ חיים' שמפסוק זה יש ללמוד עד כמה צריך האדם להיזהר מלפגוע בכבודם של תלמידי חכמים, שהרי הדברים קל וחומר: ומה הר סיני שאין בו דעת ואינו מרגיש כלום, בכל זאת נתקדש על ידי שניתנה עליו התורה, ולכן הוזהרו כל ישראל שלא לגעת אפילו בקצהו, וכל הנוגע בהר יומת, קל וחומר למי שפוגע בכבודו של תלמיד חכם שלמד את התורה עצמה, והתורה נמצאת בתוכו, ויש בו דעת ומרגיש עלבון, הרי שהנוגע בו או פוגע בכבודו, על אחת כמה וכמה.

מעשה מוזעזע שהיה עם המהר"י בן לב, שבאו לבית דינו שני אנשים לדין תורה, והרב הצדיק את הצדיק, וחייב את הרשע. והנה, אותו אדם שיצא חייב, היה מעשירי ותקיפי העיר, ולא הסכים לקבל את פסק הדין, וברוב חוצפתו ביזה את הרב, ואף סטר לו בפניו... הדבר התפרסם בעיר, והציבור מרוב פחדם ויראתם מהעשיר, שתקו ולא מחו. הרב נצטער על כבוד התורה וקרע את בגדיו. ועוד באותו יום פרצה שריפה בעיר, ונשרפו בה 5,000 בתים, ו-14 איש מתו בשריפה. לאחר עשרות שנים, בא אותו עשיר לקרובו בחלום, ואמר לו שעד עתה אין לו מנוחה בשמיים בגלל שביזה תלמיד חכם, ועיקר תיקונו יהיה שאותו קרוב ישיג את ספרו של המהר"י בן לב, ויקרא בו על הסדר, וביום שישיים את הספר, יבוא הנפטר אל מקומו ונחלתו בעולם העליון... ומי יודע אם הצרות הבאות בדורות שלנו, הן לא מחמת שמבזים את הרבנים. היום יש פלגים ומחנות, וכל אחד פותח את הפה על הצד השני, מבזה אותו בראש חוצות, ומפרסם זאת בפליירים...

סיפר הגאון ר' איצ'לה מוולוז'ין: פעם אחת עמד אבא (ר' חיים וולוז'ינר) לנסוע אל הגאון מוילנא. אמרתי לאבא: אף אני רוצה לנסוע אל הרבי. נרעש אבא ואמר בחרדה: אף אתה רוצה לנסוע אל הרבי?!... "כן אני רוצה!", עניתי. בתחילה אבא היסס בדבר, אולם לבסוף הסכים ונסענו. כשיצאנו לדרך, ראיתי את פני אבא והנה החווירו מרוב פחד ואימה, וככל שהעגלה התקרבה יותר לוילנא, הלכו פניו של אבא והחווירו יותר. כשהגענו לוילנא כמעט שקשה היה להכירו. ושוב פנה אלי בחרדה: אף אתה רוצה להיכנס אל הרבי?! האמצתי ואמרתי: כן! וכשעמדנו על יד חדרו של הגר"א, ממש נקשו ארכובותיו של אבא מאימת רבו... ועוד פעם פנה אלי אבא ברטט - אף אתה רוצה להיכנס... כך נכנסנו אל חדרו של הגאון! צא ולמד איזה פחד ואימה אחזו את רבותינו כשעמדו לפני רבותם, הלוואי והיה לנו בדור שלנו עשירית ממה שהיה, לא לפני 200 שנה, אלא מהפחד שהיה מרבנים לפני 50 שנה... (מתוך 'אפריון שלמה' גיליון 203)

וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעָם אֲנָשִׁי חַיִּל יִרְאִי אֱלֹהִים אֲנָשִׁי אֲמַת שְׁנָאִי בְּצַע (יח,כא)

אומר רבנו בחיי: "ראה! אברהם, יצחק, יעקב ומשה רבנו ע"ה, לא שיבחו בתארי החכמה והתבונה... הקב"ה לא משבח את הצדיקים לא בחכמתם ולא בתבונתם... אלא רק, אבל רק, במידות טובות... נח היה איש צדיק תמים, אומרת הגמרא: "תמים במידותיו". לאברהם אבינו נאמר: "התהלך לפני והיה תמים" – מידות! יעקב אבינו "איש תם" – מידות! משה רבנו עניו מכל האדם אשר על פני האדמה – מידות!

אומר רבנו בחיי: "כי אינו עיקר החכמה אלא יושר המידות! כשם שאינו עיקר האילן אלא הפרי, כמו כן אינו עיקר החכמה אלא מידות טובות. ולכן דרשו חז"ל: "שָׁכַל טוֹב לְכָל עֲשִׂיהֶם", "לִמְדֵיהֶם" לא נאמר אלא "לעֲשִׂיהֶם". העשייה היא הפרי!

פעם לבעל התניא היה תלמיד מופלג בחכמה, ויר"ש מרביס... אבל הכל היה רק לעצמו, לאחרים הוא לא היה מלמד. פעם אחת קרא לו רבנו זלמן ואמר לו: אתה יודע למה שלמה המלך אמר: "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׁדָה?", כי אפילו אם עץ יהיה הכי יפה, הכי גדול, הכי חזק והכי טוב... אם הוא לא עושה פירות, הוא אילן סרק... זה לא שווה!

באחד מבתי הכנסת בירושלים, שמתפלליו היו תלמידי חכמים, קנה אדם אחד מפטיר, ואותו אדם לא היה כל כך תלמיד חכם... לא התאים להם שאדם כזה יעלה מפטיר, אז מה הם עשו הוא היה כהן, ולכן הם הוציאו את כל הכהנים לפני עליית כהן, כך שהוא היה חייב לעלות? כהן, וממילא הוא לא יעלה למפטיר... אח"כ נתעוררה שאלה בבית הכנסת, מי ישלם עבור המפטיר? אז הלכו לשאול את הרב אלישיב... הרב אמר להם: "על שאלות מרושעות כאלו, אני לא עונה"... אתה שואל שאלות על כסף?! צריך לשאול שאלות על הדם... זה לא מעניין אפילו אם תהיה הרב הראשי, אם אין לך מידות אתה לא שווה כלום! גורנישט!

במבול, כל העופות, כל החיות וכל בני האדם מתו... חוץ מן הדגים. למה? "כִּי הַשְּׁחִית כָּל בְּשָׂר אֶת דְּרָכָו עַל הָאָרֶץ", דווקא כל אלו שנמצאו על הארץ, הם אלו שהשחיתו. אבל הדגים היו צדיקים, הם לא היו על הארץ, אלא שחו במים, והם ניצלו מהמבול כי הם לא פגמו... לעומת זאת במכת דם, היחידים שמתו היו דווקא הדגים. "וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיָּאֵר תָּמּוּת וּבְאֵשׁ הַיָּאֵר". אז מה הסיפור של הדגים הללו... למה פתאום דווקא הם מתו? אומר הפני מנחם: אתה יכול להיות דג צדיק... אבל אם אתה שותה את הדם של השני, אתה הראשון שתמות! (מתוך 'אפריון שלמה' גיליון 203)

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוֹל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן בת גילה.
לודע בר קיימא: מוריה בת אורנה, מורן בת רותי, קורל בת סיגל.
לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארוז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנון בן מוֹלָה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון כהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל.